

הקלעים, וליום ולילה, בלבד.

ובעל קרבן השלמים יוצא ידי חובתו, שהרי הוקרבו השלמים לשם מי שהוא בעליהן, על אף שלא היה ידוע מי הוא הקרבן שהוא שלמים. אבל בעל קרבן האשם לא יצא ידי חובתו.

אמרו לו חכמים רבי שמעון: אין מביאין קדשים לבית הפסול. ואם קרבים שניהם, נמצא קרבן השלמים מתמעט בזמן אכילתו, ובמקום אכילתו, ובאוכליו, ועלול הוא להיות נותר כתוצאה מכך, ולבוא לבית הפסול.

אלא, ירעו שניהם עד שיסתאבו, וימכרו, ויביאו בדמי שניהם אשם ושלמים, ויאכלום כל אחד כדינו.

ב. נתערבו חתיכות בשר קדשים בחתיכות בשר קדשים אחרות, כגון שהתערבו חתיכות בשר של קדשי קדשים בחתיכות בשר קדשים קלים, או שנתערבו חתיכות בשר של קרבנות הנאכלין ליום אחד, כגון תודה, בחתיכות בשר של קרבנות הנאכלין לשני ימים ולילה — יאכלו כל החתיכות המעורבות כדין החמור שבהן, אליבא דכולי עלמא, שהרי אין להן תקנה אחרת.

גמרא

תני תנא קמיה דרב: שביעית — אין לוקחין בדמיה תרומה, מי שהיו בידו מעות שהתקדשו בקדושת שביעית [שנתפסה הקדושה על המעות כאשר שילמו בהן עבור פירות שביעית], אין ליקח בדמים אלו

תרומה, כי אם יקנה תרומה בדמי שביעית, תתקדש בכך התרומה בקדושת שביעית, ואין לעשות כן מפני שממעט באכילתה של התרומה, שהרי אינו רשאי לאוכלה אחרי זמן הביעור.

אמרוהו רבנן להאי ברייתא קמיה דרבה, והוסיפו לומר: הא, ברייתא זו, היא דלא כרבי שמעון במשנתנו.

דאי כרבי שמעון, האמר, מביאין קדשים לבית הפסול. שהרי אמר רבי שמעון במשנתנו שאשם ושלמים אשר התערבו זה בזה, אפשר לשחוט את שניהם, ויאכלו כחמור שבהן, אף על פי שממעט את זמן אכילתם של השלמים, ומביאן לידי נותר, ולבית הפסול.

אמר להו רבה: **אפילו תימרו** שהברייתא היא כדברי רבי שמעון במשנתנו, גם אתיא שפיר מה ששינונו בברייתא שאין לוקחין תרומה בדמי שביעית. כי הני מילי שהתיר רבי שמעון במשנתנו להקריב את האשם והשלמים יחד ולאוכלם כחמור שבהן, **דאי עבד** [בדיעבד], כדי שלא ירעו עד שיסתאבו אלא יקרבו הם בעצמם. אבל האיסור לקנות בדמי שביעית תרומה, שהוא דין לכתחילה, לא התיר רבי שמעון להביא את התרומה לבית הפסול בצמצום זמן אכילתה.

ופרכינן: וכי לכתחילה לא מתיר רבי שמעון להביא קדשים לבית הפסול?

איתיביה אביי: הרי שינונו לקמן במשנה [צ' עו-א] א: **וכולו, כל הקדשים הנאכלין, רשאיין הכהנים לשנות באכילתן** [דהיינו, לאכלן

כפי רצונם, בכל אופני האכילה⁽²⁰⁾, לאכלן צלויין, שלוקין ומבושלין, ולתת לתוכן של הקדשים בין תבלי חולין ובין תבלי תרומה, דברי רבי שמעון.

ומכך שמותר לתת תבלין של תרומה לתוך מאכל של קדשים, מוכח שמתיר רבי שמעון אפילו לכתחילה להביא את התרומה לבית הפסול. שהרי משניתנה התרומה בתוך בשר הקדשים מצטמצם זמן אכילתה לזמן של אכילת הקדשים בלבד!?

אמר ליה רבה לאביי: הנח לתרומת תבלין, שאינה אלא דרבנן, לפי שמן התורה נוהגים תרומות ומעשרות רק בדגן תירוש ויצהר, הילכך לא חייש לה רבי שמעון.

ועוד איתיביה אביי, הרי שנינו במסכת מעשר שני [ג ב]: אין לוקחין תרומה בכסף מעשר שני, מפני שממעט באכילתה של התרומה. והיינו, שממעט במקום אכילתה. כי מעת שהיא נהיית מעשר שני אי אפשר לאוכלה אלא בירושלים, כדין מעשר שני. ורבי שמעון מתיר.

ומוכח, שאפילו בתרומה דאורייתא לא חייש

רבי שמעון!?

אישתיק ליה רבה לאביי, ולא תירץ לו על מה שהקשה לו.

כי אתא אביי לקמיה דרב יוסף, וסיפר לו את מה דאותיב לרבה, אמר ליה רב יוסף לאביי: אמאי לא תותביה נמי לרבה מהא מתניתין דשביעית [ח ז]? —

דתנן: אין מבשלין ירק של שביעית בשמן של תרומה, כדי שלא יביאו את שמן התרומה או את ירק השביעית לבית הפסול. כי כאשר מתערב שמן של תרומה בירק של שביעית, אי אפשר לאוכלו אלא עד זמן הביעור של הירק. ומאידך, אם נטמא השמן, אי אפשר לאכול גם את הירק.⁽²¹⁾

ורבי שמעון מתיר לבשל את ירק השביעית בשמן תרומה לכתחילה. ומוכח שלא חייש רבי שמעון להבאת התרומה או השביעית לבית הפסול.

ואם כן, תיקשי לרבה, שאמר כי רק בדיעבד התיר רבי שמעון, ולא לכתחילה?

ולגבי קרבן פסח מצינו דין מיוחד שהוא אינו נאכל אלא "על השובע", וביאר רש"י בפסחים פו א שהוא מדין "למשחה", ומשמע שנוהג דין זה אפילו באכילת ישראל.

אך הגרי"ז טוען שדין אכילה על השובע בקרבן פסח הוא הלכה מיוחדת בצורה של אכילת פסח דוקא, ולכן אין להביא מכאן ראיה שבכל הקרבנות ישיראל אוכלים יש בהם דין "למשחה".

21. הרמב"ם בפירושו המשנה כתב שהטעם

20. רש"י בכתב יד מציין את הטעם לכך, שנאמר באכילת הכהנים בקדשים "לך נתתם למשחה", לגדולה כדרך שהמלכים אוכלים. ויש לדון אם דין "למשחה" נאמר רק לגבי אכילת הכהנים או גם לגבי אכילת ישראל בחלק שלהם. התוס' כאן כתבו שהוא נאמר רק בחלק הכהנים, אבל לעיל כח א משמע שגם בחלק שאוכלים ישראל נאמר דין זה, לפי שאמר שם רב חסדא שבאליה של גדי יש "למשחה". והרי האליה של גדי היא חלק של ישראל בקרבן השלמים.

קסבר רבי שמעון אין מביאין לכתחילה קדשים לבית הפסול, ושאני מתניתין דאיערב בדיעבד, אשם בשלמים, הילכך מתיר רבי שמעון בדיעבד. אם כן, **הבא נמי** במשנה של המבשל ירק של שביעית בשמן של תרומה, היה יכול רבה לומר שהתיר רבי שמעון רק במקום דאיערב ירק השביעית בשמן התרומה, שלכן התיר רבי שמעון לבשלם יחד משום שאי אפשר לסחוט את שמן התרומה מירק השביעית.

אך פריך ליה רב יוסף לאביי: **אי דאיערב** הירק בשמן, **מאי טעמייהו דרבנן** דאסרי לבשלם יחד? והא כבר הם מעורבין, והבישול לא יביא תוספת אפשרות לפסול, ומדוע לא התירו רבנן לבשלם?

שמא תאמר, זה שאסרו רבנן לבשלם הוא **מידי דהוה אאשם ושלמים** שנתערבו, שגזרו חכמים שלא לשוחטם ולאוכלם כחמור שבהם על אף שכבר נתערבו בדיעבד ואין עתה אפשרות להקריבם כדינם, הרי אי אפשר לומר כן, כי **מי דמי** אשם שנתערב בשלמים לירק שנתערב בשמן? ! והרי **התם**, באשם שנתערב בשלמים, **אית ליה תקנתא** — **ברעייה**. כי לאחר שירעו ויפול בהם מום, וימכרו, יביאו בדמיהם אשם לחוד ושלמים לחוד ויאכלו כל אחד כדינו. אבל **הא**, ירק שנתערב בשמן, **לית ליה תקנתא ברעייה**.

אלא **הא** דינא דירק שהתערב בשמן **לא דמי** **אלא לחתיכה** של בשר קדשים הנאכלים שהתערבה **בחתיכות** בשר קדשים הנאכלין

אמר ליה אביי לרב יוסף: שפיר לא הקשיתי לרבה מהאי מתניתין. **ולאו מי אותביתיה**, האם לא הקשיתי לרבה **מהא דתבלין**, מהמשנה האומרת שרשאין הכהנים ליתן תבלין של תרומה בתוך תבשיל הקדשים, **ואמר לי רבה: הנח לתרומת תבלין** שאינה קדושה אלא **מדרבנן**, ולפיכך לא חייש רבי שמעון לפסולה. ואם כן, **הכי נמי** היה מתרץ לי רבה: הנח לתרומת ירק, שאין קדושתה אלא **מדרבנן**, כי מדאורייתא נוהגת תרומה רק בדגן תירוש ויצהר. (22)

ופריך רב יוסף לאביי: **אי הכי**, אם כדבריך, שהיות ותרומת ירק אינה אלא מדרבנן לא חייש לה רבי שמעון, הרי **איפכא מיבעי ליה למיתני: אין מבשלין ירק של תרומה בשמן של שביעית**, ורבי שמעון מתיר משום שלא חייש לפסול של תרומת ירק, לפי שהיא רק מדרבנן.

אבל כיון שאמרה המשנה "אין מבשלין ירק של שביעית בשמן של תרומה", תיקשי, הרי שמן של תרומה קדושתו היא מהתורה, וכיצד מתיר רבי שמעון להביאו לבית הפסול על ידי בישולו עם ירק של שביעית?!

אמר ליה אביי לרב יוסף: **ולאו מי אותביתיה** להא דתני תנא קמיה דרב שאין לוקחין בדמי שביעית תרומה מפני שממעט באכילתה, ממשנתנו, שמתיר בה רבי שמעון לשחוט את האשם והשלמים שהתערבו זה בזה ולאכלם כחמור שבהן, על אף שמביא אותן לבית הפסול, **ואמר לי רבה**, לעולם

22. השיטה מקובצת מבאר את כוונת הגמרא, שמדובר במשנה בשמן שומשומים שאינו חייב בתרומה מן התורה. ועיין בחזון איש.

הוא משום שאסור להביא את ירק השביעית לבית הפסול, שהרי אם יטמא השמן, ייאסר גם הירק, ונמצא שמפסיד פירות שביעית.

מהא דתניא בתוספתא מסכת ניר [ו א]: מי שהיה ספק מצורע מוחלט, ונטהר. הרי הוא סופר שבעה ימים לטהרתו [אחרי שהביא שתי צפרים ומתגלח], וביום השביעי הרי הוא מגלח את כל שער גופו, וטובל. ומעתה הוא חסר רק את הבאת קרבנות המצורע, ואת מתן הדמים והשמן על בהונות ידיו ורגליו. וכיון שהוא ספק מצורע, אין הוא יכול להביא את קרבנות המצורע ולהטהר לגמרי, כי שמא הוא איננו מצורע. ואין הוא יכול להביא קרבן ולהתנות עליו שאם הוא מצורע יהא זה קרבן אשם מצורע, ואם הוא איננו מצורע יהא זה קרבן שלמים, וישחטנו, ויאכלנו מספק כחמור שבהן, משום שאין מביאין קדשים לבית הפסול.

רבי שמעון אומר: למחרת, ביום השמיני, לאחר שספר שבעה ימים לטהרתו, **מביא אשמו ולוגו** [לוג השמן של מצורע] **עמו**, ומתנה **ואומר:** אם הייתי מצורע, וקרבן זה שאני מביא קרבן של מצורע הוא, הרי זה **אשמו**, וזה לוגו. **ואם לאו**, שלא הייתי מצורע, וקרבן זה שאני מביא איננו קרבן מצורע, הרי "אשם" זה שאני מביא מספק, קרבן של שלמי נדבה יהא.

ואותו "אשם", שהוא ספק אשם מצורע ספק שלמי נדבה, **טעון שחיטה בצפון**, ומתן דמים על **בהונות הספק-מצורע**, כדין קרבן אשם מצורע, **וסמיכה, ונסכים, ותנופת חזה ושוק** כדין קרבן שלמים. **ונאכל ליום ולילה בלבד**, כדין אשם.

ומוכח מכך שהתיר רבי שמעון להביא את הקרבן ולאכלו ליום ולילה בלבד, על אף שיש צד שהוא קרבן שלמים הנאכל לשני ימים ולילה, שגם לכתחילה מתיר רבי

ממין אחר, **דכיון דלית לה תקנתא** אחרינא, מודו גם רבנן **דאוכל כחמור שבהן**. ואם כן תיקשי, כיצד מצית לאוקמי למתניתין דירק של שביעית שהתערב בשמן של תרומה שמתיר רבי שמעון לבשלם משום שכבר התערבו, והרי בהתערבו לא הוו פליגי רבנן עליה, וגם הם היו מתירים לבשלם יחד!?

מתקיף ליה רבינא להא דפריך רב יוסף לאביי: **מי דמי** דינא דאשם שאיתערב בשלמים לירק שהתערב בשמן?? והרי **חתיכה** של בשר קדשים שהתערבה **בחתיכות** בשר קדשים ממין אחר **לית לה תקנתא כלל** אלא שייאכלו כולן כחמור שבהן. אבל **האי ירק** שהתערב בשמן **אית ליה תקנתא** — **בפחיטה**. הילכך, דמי האי ירק שהתערב בשמן לאשם שהתערב בשלמים, ושפיר תריץ רבה וסבר רבי שמעון שלכתחילה אין מביאין קדשים לבית הפסול. אבל בדיעבד, בדאיערב, אין חוששין להבאתם לבית הפסול על אף שיש להם תקנה אחרת, ובהכי פליגי עליו רבנן וסברי שעדיף למעבד תקנתא מאשר להביאם לבית הפסול!?

ומשנינן: **ורב יוסף סבר**, **היכי נסחוט** להאי שמן מתוך הירק? **אי נסחוט טובא** — **קא מפסיד** לירק שקדוש בקדושת **שביעית**, ורחמנא אמר בשביעית "לכם לאכלה", לאכלה ולא להפסד! ? **ואי נסחוט פורתא** בצורה שלא יתקלקל הירק של שביעית הרי לא ייסחט כל השמן, ואם כן **סוף סוף איערובי מיערב** שמן התרומה בירק השביעית.

איתיביה לרבה, שאמר רק בדיעבד מתיר רבי שמעון להביא קדשים לבית הפסול,